

Szerkesztőség:

PLEBÁNIA-HIVATAL,

hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hírde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 8 kr.

Felelős szerkesztő:

V I Z Z O L T Á N

Kiadótulajdonos:

SZERDAHELYI JÁNOS

Hirdetmények:

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a
kiadóhivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 50 kr.

A biztosítás ügye.

Lapunkban már több ízben megemlé-
keztünk a gazdaközönségre nézve oly élet-
bevágó kérdéstről, a biztosítás ügyéről. Most
két körülmény teszi annak előhozatalát, az
azzal való foglalkozást időszerűvé. Először,
mivel a biztosítások köteleességének ideje
beállott, másodsor mivel most hirdetik a
lapok, hogy a biztosító társaságok kartelt
kötöttek s együttesen megállapodtak abban,
miserint felemelik a biztosítási díjakat. A
díjemelést 30 százaléktól 110 százalékig ter-
jed és főleg a gabonaneműeket s az olaj-
növényeket sújtja. A rozsnál és a tava-
sziaknál például 100%-on felül is megy a
díjemelést. Ugy, hogy ennek folytán ma nap
már úgy áll a gazda, hogy nem tudja, mit
tegyen? Sok inkább hajlandó kockáztatni
az egész termést, mintsem a túlmagasra
csigázott díjtételeket elfogadja. Pedig más-
részt az idejűjárás nagyon fenyegetően
jelentkezik, mert a szabálytalan tél rend-
szerint viharos nyarat szokott előidézni.

Ez a mostani helyzet is igazolja ama
mind sürűbben felhangzó óhaj jogosságát,
vajha egy gazda-szövetség alakulna ország-
szerte és venné kezébe a biztosítás ügyét
s maguk a gazdák házi kezeléssel biztosí-
tanák önmagukat, mi által az a nagy nyé-
reség, a melylyel a tőke jelenleg dolgozik,
megmaradna nagyrészt a gazdánál. Ily
irányban az Országos Magyar Gazdasági
Egyesület már megkezdte tervezését s

elhatározta, miszerint a biztosítást lehetőleg
maga kezeli oly alapon, hogy a gazdák is
bele vonassanak annak vezetésébe s az
időnkénti nyereség részben az alap gyara-
pítására, részben pedig a biztosítók részére
fordíttassék.

Ha már az állam nem tartja szüksé-
gesnek, czélszerűnek a biztosítást saját ke-
zelésébe venni és ekép egyes, főképp kül-
földi vállalkozók nagy nyereségeit állami
jövedelemül az ország számára megtartani,
bizonyára az utóbbi egyesület lehetne jelen
körülmények között, a mely orvosolhatná
kellőleg a gazdasági biztosítás terén fel-
hangzó panaszokat.

Mig azonban ennek eszméje megvaló-
súl, addig is bizonyos reformokat méltán
kívánhat a gazdaközönség a jelenben sze-
replő társulatoktól. Először is elégedjenek
meg csekélyebb, arányosabb osztalékkal.
Ha minden üzlet ma már a törvény ellen-
őrizete alatt áll s minden jövedelem a ki-
fejtett munka, szellemi és anyagi tőke ará-
nyában díjaztatik, bizonyára a biztosító
társulatok sem képezhetnek e tekintetben
kivételt annál kevésbbé, mivel épen azon
a téren mozognak, mely Magyarország
agrár-népének legvitálisabb érdekeit érinti.
Továbbá legyen a biztosító közönségnek is
beieszólási jog fenntartva, tekintettel arra,
hogy ő szolgáltatja nagyrészt a forgalmi
tőke anyagát. A felügyelő-bizottságot jelen-
leg a részvényesek küldik ki, a mely ter-
mészetesen csak a részvényesek érde-

keit tartja szem előtt, azért szükséges lenne,
hogy a díjtartalékok elhelyezésére és a
mérlegnek alapszabályszerű elkészítésére a
részvény által nem érdekelt biztosítók kép-
viselete is befolyást gyakoroljon.

Aki igaz szeretettel csügg a magyar
haza földjén, az nem elégszik csak meg
üres frázisokkal, hanem azon van, hogy
a mak fajfentartó elemét, a népet, főleg
pedig ennek tekintélyesebb részét, a gazdá-
kat, segítse jobblétre, azok számára a meg-
élhetést a legtágabb körben biztosítsa. Erre
nézve egyik legfőbb eszköz az, hogy lehe-
tőleg könnyítsünk azon terheken, a melyet
a nehéz idők viszonyai reá raknak.

A biztosítás ma már egy oly erkölcsi
kötelesség, melylyel a gazda tartozik önma-
gának és családjának. Tegyük azért reá
nézve könnyűvé a kötelezettséget s legyünk
azon, hogy minél csekélyebb díjak lefizeté-
sével biztosíthasson az elemek csapásai el-
len. Aki erre közremunkál, bizonyára haza-
fias cselekedetet fog végezni, mely önma-
gában bírja dicséretét és jutalmát!

Emlékbeszéd

Márton Ferencz sirjánál.

— Tartotta Máthé József 1899. april 28-ikán. —

Eljöttünk hozzád — Lü tisztelőid — elhoz-
tuk ezt az emlékkoszorút.

Egyszerű, mint te voltál életedben, — szerény
jele az emlékezésnek.

De adjuk szívből, igaz szeretetből, mint te
adtad szíved szeretettel nekünk.

ez nem tetszett ő nagyságának, hogy valaki, ép-
pen az ő nagysága testvéröccse nagyon is sokat
forgolódott a kisasszony körül.

Egyszer aztán a fiatal urat elküldték a szü-
lei utazni. De nem velt bucsút senkitől. Toni
kisasszony keserves sirást vilt végbe s azt beszél-
ték a cselédek, hogy be akart ugrani a kutba.

Aztán kijött Budapestről a Toni kisasszony
atyja, valami szegény kis hivatalnok, aki szörnyű
lármát csapott, dühösködött, kiabált, adják vissza
a leánya becsületét.

Kalmár Imre komolyan hallgatta, egyetlen
szóval sem szakítva felbe ő nagyságát. Éles szeme
rögtön megpillantotta a háttérben a szerencse
istenasszonyát, ki kezét nyújtja feléje. S abban a
pillanatban elhatározta, hogy nem fogja elszalasz-
tani. Ki tudja a csalfa istenasszony megjelenik-e
neki még egyszer az életben?

De nem akarta olcsón megkötni az alkut s
időt kért a megfontolásra.

Ő nagysága azonban tudta, hogy az ilyen
ügyekben nem jó a megfontolás. Sürgősen kellett
azt elvégezni. A család áldozatokra kész s nem
bánja, ha egy-két ezer forinttal többbe kerül is a
dolog, csak vége legyen. Mert attól is felhettek,
hogy a könnyelmű fiu, akit külföldre küldtek, egy-
szer csak visszafordul és itt terem. Akkor aztán
Isten tudja mi történik.

— Beszéljen csak, kérem, világosan, mit
kíván még? — faggatta ő nagysága a nevelő urat.

— Biztos állást, a miből a feleségemet el-
tarthatom, — válaszolt a fiatal ember.

Ugy beszélt, mint higgadt, megfontolt férfi,
ki leendő családjára gondol; nem könnyelműen

TÁROZZA.

A néma leány.

Megtört virág, beteg leány!
Nyelve néma, arca halvány.
Anyja viraszt ágya mellett,
Szegény néma beteg gyermek!

Sokat szenved, látni róla,
Az ég lesz csak orvoslója.
Menyasszony ágy lesz a deszka,
Melybe zárják elhervadva . . .

Pedig szíve örült, érzett,
Bár kimondni nem volt képes,
Neki is volt vágya, álma,
Melytől boldogságát várta.

Anyja nézi gyötrellemmel,
Igy sohajt: „Uram, ne vedd el,
Meggzakad a szívem érte,
Szent kegyelmed óvja, védje!”

Egy mosoly még — utóljára
S lelke száll egy szebb hazába.
Anyja, ne síradsz leányod,
Már nem ismer némaságot!

Szóra nyílik szellem ajka,
Ninesen, ami visszatartsa.
S mire itten nem volt képes,
Áldást, búcsút rebeg néked.

KOVÁTS BÉLA.

A szerencse.

Irta: Vértesy Arnold.

Mindenkinek nyújtogatja egyszer kezét a
szerencse istenasszonya, csak meg kell ragadni
annak idején. Ha Kalmár Imre sokáig habozott
volna, vonakodott volna, isten tudja, hol volna
most. Valahol valami vidéki kis városban, vagy
tán valami rongyos falun tanítóskodnék, vesződ-
nék a sok rossz gyerekkel, sopánkodnék a szűk
fizetés miatt s tengődnék nyomorúságosan.

Mig most uri jó módban él, tisztelete, be-
csülete van, jó hivatala, pénze, háromemeletes
háza. Azt mondják, nemsokára királyi tanácsosi
címet is kap a közügyek terén szerzett érde-
meiért.

Meglehet, hogy ön is ott lesz az üdvözlők
sorában, tisztelt olvasóm s hallani fogja a ban-
kett alkalmával, hogy ime egy férfi, ki saját ere-
jéből emelkedett e diszes polezra; a mi igaz is,
ámbar gyengéd női kezek is segítettek valamit.

Fiatal korában egy előkelő uri házhoz ke-
rült nevelőnek két kis fiu mellé falura. Egy leány-
kája is volt az uri családnak s a mellett szintén
nevelőnő. Szemrevaló, fiatal csinos kisasszony, a
kivel ő nagysága néha kegyeskedett úgy egy kicsit
enyelgeve csipdesni a nevelő urat.

— No, no, ne nézzen annyit Toni kisas-
szonyra, mert még baj lesz belőle.

Vagy pedig máskor: — Nézze, milyen esi-
nos a Toni kisasszony. Nem dobog egy kicsit a
szíve? Kalmár Imre azonban nagyon jól látta, hogy
miért szerelné a nagyságos asszony, hogy egy
kicsit forgolódna Toni kisasszony körül. Mert hát

Nem felejtünk el, nem felejthetjük el hoz-
zánk való jó indulatodat.

A jótétemény — ah! azt el lehet feledni,
mint a hogy meg lehet bocsátani a sérelmet is.
A rokonság, a barátság köteleke is meglazulhat.
De azt a szíves jó indulatot, a melyik a szeretet-
ben gyökeredzik, azt feledni nem lehet soha.

A mi kis társaságunk is sokszor emleget.

Nem bírnak bár néked oszlopot emelni, de
emlékedet megőrizzük híven, — nem haltál meg,
itt élsz emlékünkből.

Im elhoztuk most is e koszorút néked, a
költőnek. Igen, a költőnek, ki magas röptű szelle-
meddel vezettél bennünket az érzelmek világában.

Az érzelmek világa az, mi az embert em-
berré teszi, a mi a föld porából mintegy kiemeli,
a mi fölemeli.

Fölemelted — gyakran kiemelted te is lelki
érzületünket a mindennapiasság tönkelegéből. —
fenkölt eszméid zászlóját lobogtatva, mesterünk
voltál, vezéresillag gyanánt ragyogtál előttünk.

Elhoztuk ezt a koszorút az embernek, a
szó szoros értelmében vett valódi embernek.

Ha van tökéletes ember, akkor te annak
mintaképe voltál, mert szívjóság, részvét, könyö-
rület és emberszeretet összpontosult benned.

Elhoztuk a koszorút a hazafinak, — az ön-
zetlen, tiszta hazaszeretetet hű ápolójának.

Amint szeretted e drága szép hazát, úgy
szeretheti más is, de jobban, különben már nem.

Nem fitogtattad hazafiságod, — épen azért
szepülten, tiszta maradt az, — követted a költő
tanítását, midőn azt mondja, hogy

Szeresd hazádat és ne mondd:

A néma szeretet

Szűz mint a lélek, melynek a

Nyelv még nem véthetett.

Egy költő, egy ember, egy hazafi sirjánál
állunk, — de csak pórladó tetemeinek sirjánál,
mert lelke — a halhatatlan lélek — él, — itt
van közöttünk, — ide vonzotta a szeretet.

Igen a szeretet.

Lám a világbölcselő is végkövetkeztetésében
oda jutott, hogy a mindenséget a szeretet uralja,
— minden egyes parányt a szeretet vesz körül.

A szeretet tehát isteni erő, mely mindenütt
megnyilatkozik, ahol el nem nyomják, hanem in-
kább ápolják.

Midőn méltatunk téged, mint boldog emlékü
disznokunket, mint költőt, embert és hazafit:
végkövetkeztetésünkben mi is csak a benned rej-
lett, benned ápoltt isteni erőhöz, a szeretethez
jutunk.

Műveidet is ez az isteni erő lengi át; mert
igaza van az irásnak, hogy

hebehurgya módon. Mert az az egy pár ezer
forint hamar elrepülhet, a család pedig megmarad.

— Jó, jó az is lesz, — ígerte az öreg assz-
zony.

— A tanító kenyere nagyon sovány kenyér,
nagyságos asszonyom, — szolt Kalmár Imre; —
valami bankhoz szeretnék bejutni.

Hatalmas pénzes emberek voltak, részese-
k mindenféle nagy vállalatokban, könnyen szerez-
hettek Kalmár Imrének jó állást valamelyik pénz-
intézetnél. Csak akarni kellett s rögtön kiszült,
hogy az egyik pénztárnok beteges ember, akít
nyugalomba kell küldeni s Kalmár Imre elfoglal-
hatja helyét.

Az eljegyzést mindjárt meg is tartották ő
nagyságaék uri házában a falun. A dühöngő
apa lecsillapult és elérzékenyült. Nem értette tel-
jesen a dolgot s minthogy a pezsgő, melylyel ő
nagyságaik az eljegyzési ünnepélyt fűszerezték,
még jobban megzavarta fejét, bocsánatért da-
dogott.

— Látja kérem, nem kell elhamarkodni sem-
mit, — oktatta az öreg nagyságos asszony.

A leány mogorván, sápadtan, lehajtott fejjel
ült ott s ő nagyságaiknak minden kegyes beszé-
dére alig felelt egy-két szót, halkán, hidegen.

Völegényének kedveskedését is épp úgy fo-
gadta s igazán, oly erős lélek kellett hozzá, mint
a Kalmár Imréé, ki a hálátlanság e szembeszökő
jelét oly nyugodtan eltűrte. Nem kevesebb lelki
erő kellett azoknak a gunyos pillantásoknak az
elviseléséhez, melyekkel a cselédség kísérgette a
nevelő urat.

A költő gondolatát
Szellemlézzei rezgi át,
Műveibe életet
Istén sugalma ad.

Azzal veszünk tehát búcsút a viszontlátásra,
hogy

Nyugodjanak békén e szendergő porok,
Melyek a nagy költő porhüvelyétől szolgáltok.

Te pedig megdicsőült lélek, terjeszd ki ránk
szeretetednek jövővi melegét. — Hiszen te nem
haltál meg, — mert ha a test elporlad is: a lé-
lek él.

Az Aestheticai társaság sirodra teszi a meg-
emlékezés szerény koszorúját.

Isten veled.

A viszontlátásra.

A női ruházatról.*

Irta: Lantos Emil dr. nőorvos.

A fűzőn kívül, mely kétségtelenül a legár-
talmasabb női ruhakellék, a többi ruházat sem
felel meg mai alakjában akárcsak az elsődleges
egészségi követelményeknek. Következőkben a leg-
fontosabb női ruhadarabokat teszem külön meg-
beszélgetés tárgyává és kezdem a szoknyázattal,
mint a női ruházat második sorban legkárosabb
tényezőjével.

Ismeretes, hogy úgy az ó-korban, mint a
középkor első felében a női ruha egy darabból
állott, melynek súlyát egyedül helyesen a váll vi-
selték. A derek elválasztása a szoknyázattól (ruhaalj)
a XIV. században ment végbé. Ezen különválasz-
tás egyrészt a fűző fejlesztéséhez vezetett, más-
részt azonban azt eredményezte, hogy a szoknyá-
zat súlya a csipőkre és lágyéktájrara helyeződött.
Ezen súly legtöbb esetben igen tekintélyes, a
mennyeiben a nők rendszerint a szükségesnél jóval
nagyobb számú szoknyát viselnek. Egyes vidéke-
ken a szokás, divat annyi szoknyát ír elő, hogy
azoknak csupán megolváása nem egy elemi is-
kolás gyermeknek alig vagy csak nagynehézen si-
kerülne. Ha csupán a szoknyák súlyát vesszük
tekintetbe, úgy könnyen érthetjük, hogy annak
elviselése fokozottabb izommunkára szólítja fel a
szerencsétlen gazdát, minék természetes folyomá-
nya az, hogy az illetők gyorsan elfáradnak. A női
remnél általánosságban tapasztalt gyorsabb elfá-
radás séták alkalmával aránylag rövid időmulva
és ott, a hol a férfi még fáradságot egyáltalában
nem érez, nagyrészt ezen tényezőből magyarázható.
Tekintetbe kell azonban még vennünk, hogy a
szoknyákat, nehogy leesenek, mindenkor szorosan
kötik meg, a mi által a hasüregi szervekre erős
nyomás nehezedik. Bartels és Müller-Werneck
kísérleteik alapján kimutatták, hogy a szorosra
kötött szoknyának a vándorvесе létrejöttében lé-

* „Ifjuság és Egészség“ cz. havi folyóiratból.

De Kalmár Imre tudta, hogy ez már csak
nagyon rövid ideig tart. A cselédséget megveti, a
menyasszonynak pedig majd meg jön az esze.
Most még talán abban reménykedik, hogy az urfi
haza talál jönni külföldről; de ha látja, hogy
nem jön, belenyugszik sorsába s még hálát is ad,
hogy ilyen férjet kaphat.

Valóban, amint közeledik az esküvő napja,
a leány napról-napra esőndesebb, szelidebb lesz,
szemeibe nem sötétlik már a hideg dacz és keserű-
ség s pillantása néha olyan különös.

— Lám, ugy-e? — gondolja magában Kal-
már Imre.

Mikor már az esküvőre mennének, a meny-
asszony beszélni akar völegényével.

— Parancsol valamit Tonikám? kérdezi az
udvarias völegény.

A menyasszony zavart, pirul, remeg s sze-
meit lesütve végre megszólal:

— Hát szeret engem igazán?

— Hogyne szeretném, édes! Imádom.

S Kalmár Imre egész gyönyörűséggel öleli
szép menyasszonyát, ki nem vonakodik.

— Hü felesége leszek, jó felesége leszek, de
ne fogadjon el semmit ezektől a hitványoktól.

Kalmár Imre megütődve emeli föl fejét:

— De ki mondta ezt magának, Tonikám?

— Senki, de én tudom. Mire becsülnének
ők minket, engem vagy önt? Azt hiszik, engem
eladhatnak, önt megvehetik. A pénz mindent kie-
gyenlít, szégyent, lelkiismeretfurdalást, foltot a
becsületben. Oh, ne fogadjon el tőlük semmit.

Én dolgozni fogok, varrni fogok, zongoraleczkéket

nyeges szerepük jut. A szoknyák e káros befolyá-
sát még inkább fokozza a divatos szűk ruhakötő-
öv. Ha már a fűző egy maga képes, a mint arról
már szólottunk, az alhasi szervek pangását és
súlyosodását eredményezni, mennyivel inkább fog
az ott bekövetkezni, a hol a fűző nyomását az
öv és a nehéz szoknyázat fokozzák!

Nagy hibája a ruhaaljnak továbbá az, hogy
tulságos hosszú, földigérő. Mig a szoknyák eme
tulajdonsága semmivel sem indokolható, addig
hátrányai nagyon is szembeszökők: elsősorban
járásnál akadályt képezve a szabadmozgást gá-
tolja s így újból gyors elfáradáshoz vezet. Ezen
állítástunkat semmiesem bizonyítja jobban, mint
azon ismert tény, hogy a nők szép időben is
kézben tartják a szoknyázatot, így akarván egy-
részt a szabad mozgást megkönnyíteni, másrészt
pedig a szoknyázat súlyát enyhíteni, mely műve-
letnél azonban a kar fog elfáradni. A hosszú
ruhaalj azonkívül a földet érintve az utca porát
állandóan felveri, mi egyrészt az ily porban gyak-
ran jelenlevő ártalmas anyagok belégzésére kény-
szeríti nemcsak a ruha viselőjét, de a járó-kelőket
is, másrészt azonban a port a szoknyákon át
a nő testéhez viszi, ami nemcsak tisztasági, ha-
nem egészségi szempontból is ártalmas. Mily
látványt nyújtanak a szoknyák még esős időben!

A női ruháknak még egy hátrányára kell
itt figyelmeztetnem és pedig arra, hogy azok rend-
szerint szűkek, testhez állók, mi által céljuknak
nemcsak, hogy meg nem felelnek, hanem avval
egyenesen ellenkeznek. Tartasuk szem előtt azt,
hogy a ruhák egészségtani jelentősége abban áll,
hogy testünk melegvesztését szabályozzák. Bö
ruha fog csak e követelménynek megfelelni, a
mennyeiben ilyenkor ruha és test között nagyobb
levegő réteg melegedik át és tart meleget. Miután
a testünk körüli levegő kbl. 26—27° C., úgy nyá-
ron 2—3 k°. télen pedig 6—7 K° ruházat az,
mely a kívánt hőmérséklet (24—30° C. között)
fogja fejleszteni.

Látjuk tehát, hogy a szoknyázattal mai
alakban való viselése szintén jelentékeny káros
befolyással van egészségére, úgy hogy nemcsak
jogosultnak, hanem egyenesen szükségesnek kell
tartani azon igyekvést, mely ezen női ruhadarabot
is kiküszöbölni, illetőleg más, az egészségi köve-
telményeknek megfelelő ruházattal pótolni van
hivatva. Nem akarok már e helyen e kérdéssel
foglalkozni, később ugyanis terjedelmesen fogok a
női ruházat reformjára áttérni, csak röviden azt
óhajtom itt megjegyezni, hogy a szoknyázat kér-
désének helyes megoldása magától fog bekövet-
kezni abban a pillanatban, a melyben sikerült a
fűző kiküszöbölését elérni. Hogy itt is a leány-
gyermeknek az irányban való nevelésétől várhat-
juk a kellő sikert, az ép anyyira magától értető-
dik, mint az, hogy igyekezetünket hathatósan az
iskola és a szülők együttes működése fogják tá-
mogatni.

adok, megkeresem a mindennapi kenyeremet.
Meg fogunk élni meglátja, szegényen, de becsüle-
tesen. Oh, ha igazán szeret engem, dobja vissza
nekik, amit velem akarnak adni, Dobja vissza!

Kalmár Imre mosolygott s gyöngéden cziró-
gatta arcát lázasan fölindult szép menyasszo-
nyának.

— Bohók volnánk, édes angyalom, ha ilyen
olesón hagynánk menekülni ezeket az embereket,
kik oly gonoszul akartak bánni az én Tonikám-
mal. Kinevetnék ezt a . . . i nagylelkűségünket,
higgye el. És ugyan miért küzködnénk, nyomorog-
nánk mi? Mikor ezek a gazdag emberek kárpót-
lással tartoznak nekünk. Miért engednénk el nekik
csak egy fillért is? Bizza azt csak rám, édes.
Hiába a földön élünk, nem a levegőben, úgy kell
intézni a dolgunkat, ahogy legokosabban lehet.

A leány nem felelt, csak arcának vonásai
váltak merevebbé s szemei megvetőleg siklot-
tak át völegénye arcán.

És azóta, annak immár husz éve, az a hideg
megvető kifejezés még mindig ott lebeg a nő
szemeiben. S nem fog eltűnni akkor sem, mikor
majd a királyi tanácsosi czimmal fogják földiszi-
teni a derek férfit.

Hiába hangzanak el a magasztaló pohárkö-
szöntők a banketton. Mikor hazajön az ünnepelt
férfi, azt a hideg megvető kifejezést akkor is ott
találja felesége szemében s ez a női makaesság
megmérgezi minden örömét.

Noha a női ruházatnak jellegét az eddig tárgyalt ruhadarabok adják meg, mégis szükséges itt egy-két olyan ruha darabról is megemlékeznünk, melynek czélszerűtlen volta szintén sokban hozzájárul ahhoz, hogy a nők egészségét veszélyeztesse.

A női czipők mai alakjukban határozottan rosszak, az egészségre ártalmasak, mert szűkek és magassarkuak. Készakarva nem mutattam reá mindedig a női hiúságra, mint a női ruházat sok ferdeségének okára, mert par excellence oly női ruházatról szóltam, mely a férfitől teljesen elütött. De ha a női lábbelit gáncs illeti akkor, a mikor a női láb anatómice semmiben sem különbözik a férfitől, akkor még sem hallgathatom el annak okául a hiúságot felhozni, mely oly sokszor az egészség rovására ragaszkodik hiú előítéletekhez, szokásokhoz. Ha azonban igazságosak akarunk lenni, úgy nem a nőket szabad elítelnünk, hanem azt a társadalmat, mely a nők hiúságának állandó tápot nyújt, tőlük azt egyenesen megkivánja, lábbal liporva így az ész és egészség legelemibb törvényét.

A szűk czipő a lábat összeszorítja, tyúkszem, benőtt körmök, hólyagokat okoz, melyek eltekintve a fájdalomtól, a járást bizonytalanná teszik. Idézzük vissza emlékezetünkbe, hogy a láb a test súlyát viszi és hogy lábunk egy bolthajtást képez, mely csak két ponttal érinti az alapot az alsó lábközépcsont fejével és sarokcsontal; e két pont között a láb ivszerűen meghajlik és súlypontját e boltozat közepén, az alszárral összefüggő ugrócsontban leli. Minél nagyobb ez iv, annál biztosabb a járás. A czipő tehát úgy készüljön, hogy vezetőtengelye az öreg ujj és sarokcsontot összekötő vonalba essék, az ivhajtása meglegyen, szűk ne legyen és ne magas és mellfelé szoruló, hanem alacsony és széles (a saroknak megfelelő szélességű) sarokkal birjon. A női czipősarkok nemesak magasak, hanem rendszerint a láb közepe felé, a bolthajtáshoz közelebb esnek, miáltal a súly erre a lábujjakra esik; izületi lazulás, az alszár izmainak satnyulása stb. következményei e sarkoknak. Hirneves tudósunk, Körányi tanár számos vizsgálat és kísérlet alapján kimutatta, hogy a magassarku czipőkben járó nőknek nagy súllyal bíró, a derék körül szorosan megkötött szoknyázata vándorvesztést okoz.

A női czipő ennyi hátrányának szem előtt tartása mellett kötelességünk oda hatni, hogy a női czipője úgy készüljön, mint a férfié; a női láb így is rendszerint kisebb lesz majd a férfiénál, minden esetben azonban egészségi szempontból kifogástalan.

A női kalap sem felel meg hivatásának; megterhelése (sok disz) és megerősítése által (tűk, melyek biztosan nem tartják a kalapot) ártalmassá válhatik.

Határozottan elvetendő azonban a fát y o l, melynek viselését semmi sem igazolja. Hátrányai: a szemet megerőltetve a látóképességet gyengíti; a levegőcserét csökkenti. De még annak a czélnek sem felel meg, melyből a nők épen viselik a fát y o l t, i. e. hogy arcukat a levegő ártalmait ellen megvédje; a mennyiben melegben az arcot még jobban hevíti, hidegben pedig főleg az orr és arc megfagyását csak elősegíti.

Az eddigiekből eléggé kitűnik, hogy a női ruházat mai alakjában mindenképp csak káros hatással van a nőkre, úgy hogy jogosultnak tekintendő minden mozgalom, minden törekvés, mely a ruházatnak helyes, egészségi alapokon nyugvó, a mellett a nő egyéniségét szem előtt tartó javítását czélozza. Egy későbbi cikkben majd ezen reformokra fogok rátérni.

MI UJSÁG?

— **Keresztjáró hét** lesz a kath. egyház szertartása szerint a ránk következő hét, a melynek három első napján reggelenként 7 órakor szent mise tartatik a templomban s utána körmenet megy I-ször az új-temető felé eső kereszt-hez, II-szor a „vörös kereszt“-hez, III-szor a régi temető keresztjéhez. Az énekek és imádságok különösen az elemi csapások eltávolítására s a föld áldásaira vonatkoznak. Csütörtökön (Áldozó csütörtök) Jézus Krisztus mennybemenetelét ünnepli a kath. egyház. Az evangelista ekkép írja le e szent eseményt: „... Midőn ezeket mondotta volna, az ő szemeik látta felemelték és a felhő befogadá őt szemeik elől. És midőn nézének utána az égbe, a hová beméne, ime két férfiú álla melléjük fehér ruhákban, kik is így szólának: „Galilei férfiak! mit álltok az égbe nézván? Ezen

Jézus, ki most felvétetek tőletek az égbe, aképen fog ismét eljönni, miképen láttátok felmenni az égbe.“ — Áldozó csütörtöknek e nap azért nevezetlik, mivel ekkor ér véget a husvétli gyónás és áldozás időszaka s azért már régi idő óta ekkor igen sok áldozó szokott lenni az egyházban.

— **Eljegyzés.** Salacz Gyula eleki szolgabíró eljegyezte magának Lavatka Margit kisasszonyt. Az esküvő f. hó 28-ikán fog a helybeli róm. kath. templomban megtartatni. — Weinfeld Henrik, a Salzmann és társa féle magyar vitorlaváson és kendergyár iroda főnöke Budapestről, eljegyezte Szöllösi Anna kisasszonyt, Szöllösi Gusztáv városi képviselő és bérlő leányát Abonyból.

— **Esküvő.** F. hó elsején d. u. 5 órakor esküdtött ifj. gyulai Gaál Gyula örök hűséget a helybeli ev. ref. templomban Molnár András helybeli polgártársunk kedves leányának, Ilona kisasszonynak. Legyen frigyük boldogsága zavartalan!

— **Személyi hírek.** Rasko István útbiztos Jászberényben hasonló minőségben alkalmaztatván, itt elfoglalt állásáról eltávozik. — Rithovszky Antal r. kath. kántor a hét folyamán Kassára utazott a kántori képesítő-vizsga letételére.

— **A helybeli r. k. iskolaszék** választása, mely márcz 14-ikén ejtett meg, apr. 27-ikéről kelt 1485/1899. sz. a. egyházmegyei hatóságilag jóváhagyatván, az új iskolaszék f. hó 7-ikén d. u. 2/4 4-kor tartja hivatalos helyiségében (a „Kath. Olvasó-kör“ volt helyiségében) legelső gyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Az iskolaszék megalakítása és tisztviselők (világi elnök, gondnokok, jegyző) választása. 2. Elnöki jelentések, Szücs István tanító megerősítése és a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter 19291/1899. számú körrendelete tárgyában. 3. Az évi zárvizsgálatok idejének meghatározása. 4. Esetleg indítványok.

— **Majális.** A „Kath. Olvasó-Egylet“ Tekepálya Társasága (52 tag) folyó hó 22-ikén készül az erdőben nyári mulatságot tartani. Közlebbi megállapodások még nem történtek.

— **A „Garay János Társaság“ Abonyban.** Azon szerencse ér bennünket, hogy pünkösdi másnapján d. u. 4 órakor az anyakönyvi hivatal dísztermében nyilvános felolvasási ülést fog a Garay Jánosról nevezett budapesti tudományos és irodalmi társaság tartani, a melynek e lap szerkesztője nem régen lett rendes tagjává beválasztva. Bővebb tárgysorozatot lapunk más számában fogunk közölni, miután e tekintetben részletes értesítést még nem kaptunk.

— **A „Casino“ új nyomtatványai.** A „Casino“ alapszabályai kinyomattattak és a mult héten minden tagnak megküldettek. Ezzel egyidejűleg megjelent nyomtatásban egy kis füzetke „Az abonyi Casino életéből“ czímmel, a mely bold. Márton Ferencz 1898-iki „jubiláris beszéd“-t és Gulner Gyulának „Emlékezés“-ét tartalmazza Márton Ferenczről, a mely utóbbi 1899. febr. 26-ikán mondatott el a Casino közgyűlésén. — Veszünk még alkalmat magunknak arra, hogy a jubiláris beszédből, a mely a Casino multját megvilágítja, egyet-mást e lapokban közöljünk.

— **Lopások.** Özv. Kovács Mihályné abonyi lakos házából a kerítésen át elloptak két akácfa-vendégoldalt. A csendőrség a tettest átadta a kir. járásbírósnak. — A mult hó 15-én az abonyi vasútállomástól a kir. kincstár kárára 1 drb koci olomzár fogót loptak el. A tettes eddig eredménytelenül nyomoztatott.

— **Vásárok.** A mult pénteken volt T. Györgyén vásár, jövő vasárnap pedig Szolnokon fog tartatni. Ha az időjárás kedvezni fog, remélhető, hogy látogatott lesz.

— **Új orgona Tószegen.** F. hó 7-én a tószegi ev. ref. templom híveinek régi ohaja fog teljesülni, amennyiben ekkor fog az ott felállított új orgona felavattatni és rendeltetésének átadatni. Az orgona a hívek adakozásából létesült.

— **Lóverseny Czegléden.** A pest-megyei lóbizottság részéről a minap Czegléden egy rendezendő lóverseny részére alkalmas terület kijelölése végett jártak s az eredmény az lett, hogy ideiglenesen az ev. ref. egyház lelkesi földjét találták alkalmasnak a lóverseny teréül. A verseny július második felében tartatik meg és hét futam lesz, a melyből egy a mezei gazdák részéről fog történni. Czegléden most arra törekednek a megyei gazdasági egyesülettel karöltve, hogy Czegléden állandósítsák a lóversenyeket.

— **Államsegélyek a szolnokmegyei tanítók részére.** Jász-Nagykun-Szolnokmegye tanítói részére április hó végéig a következő államsegélyeket utalványozta a közoktatásügyi miniszter: I. Fizetés és kiegészítésére: községi iskolákhoz 18 tanító részére 2616 frt, — róm. kath. iskolákhoz 23 tanító számára 1534 frt, — 5 ev. ref. tanítónak 1106 frt, — egy izr. tanítónak 100 frt, — összesen 47 tanító javára 5356 frt évenkénti államsegély. II. Ötödéves korpótlékokra: 2 közs. tanítónak 100 frt, 63 róm. kath. tanítónak 3150 frt, 85 ev. ref. tanítónak 4250 frt, 3 izr. tanítónak 150 frt, összesen 153 tanító javára 7850 frt évenként. A kétrendbeli segély főösszege kétszáz tanító részére évente 13206 forint. A további tárgyalásokkal mintegy 20 ezer forint fog emelkedni a szolnokmegyei tanítók anyagi helyzetét javító államsegélyek összege, ami közel fél millió forint állami tőke lekötésének felel meg.

— **Gyermekvédő kongresszus.** A nemzetközi gyermekvédő kongresszus — miként az már jelezte van — folyó év szeptember havában Budapestben lesz megtartva. Eötvös Károly Lajos jász-nagykun-szolnokmegyei kir. tanfelügyelő meleg hangú felhívásban adta tudtul tanítóságának a kongresszus fontosságát. A tanfelügyelő felhívására a megye tanítói közül már is igen sokan bejelentették a congressuson leendő részvételüket. Ez alkalommal a tanfelügyelő vezetése mellett tanulmányi kirándulásokat is tesz a szolnokmegyei tanítóság.

— **A népiskolák** 5. és 6. osztályának felállítását sürgeti a kultuszminiszter egy újabb rendelete. A rendelet szerint a miniszter arról győződött meg, hogy az ország 16.769 elemi népiskolája közt az egytanítós 11.927 osztatlan elemi iskolából csak 59 százalékban, vagyis 7.142-ben, többtanítós, osztott 4842 elemi iskola közt pedig ezek 76 százalékában, vagyis 3713 elemi iskolában volt meg a törvényszabta hat éves mindennapos évfolyam. A többieknél nem tettek eleget az iskola-fentartók az 1868:38. törvényezik 1. és 48. §-ai azon rendelkezésének, mely szerint a mindennapi iskolázás hat évfolyammal bír. Ennek következtében a gyakorlati ismereteknek éppen legbecsesebbjét (minő: a történelem, általános földrajz, polgári jogok és kötelességek, természettani tárgyak, gazdaságtan) nem tanulhatják s ezen hiánnyal az elemi népiskolai oktatás törvényszerű föladatát megoldani nem képes. A 16.769 népiskola közül csak 13.880 mellett volt ismétlőiskola, tehát a népiskolák 17 százalékában nem tettek eleget a törvény rendelkezésének. Ezek alapján fölhívja a miniszter a közigazgatási bizottságokat, hogy a népiskolai 5. és 6. osztályoknak, valamint az általános vagy gazdasági ismétlőiskoláknak föllállítását minden jellegű iskolánál szorgalmazzák.

— **A szegedi gazdasági kiállítás és a kiscgazdák.** A földmivelségi miniszter módot kíván nyújtani a tanulmányi kirándulásokban résztvevő kiscgazdáknak a szegedi mezőgazdasági orsz. kiállítás megtekintésére is. Azon falusi kiscgazdáknak ugyanis, akik a szegedi kiállítás idejében a mezőhegyesi ménesbirtokot látogatják, — a tanulmányi kirándulások szervezésével megbízott gazdasági egyesületek által előterjesztendő ez irányú kérelmeikre megfogja engedni, hogy a szegedi kiállítás megtekintését is felvegyék uti programjukba s a felmerülő uti költségeiket is megfogja téríteni.

— **Helyes postai intézkedés.** A közönség valóságos szenvedélylyel gyűjti ma már a képes levelező-lapokat. Ezek azonban itt-ott már elfajultak, mert oly ábrázolatokkal voltak készítve, a melyek a tisztesség vagy az erkölcs szabályait sértik, megküldve pedig durva éleztésre és goromba visszaélésekre adhatnak okot. Azért a belügyminiszter igen bölcsen elrendelte, hogy az olyan képes levelező-lapok, melyeken a kép vagy a szöveg névtelenül illetlenséget vagy gorombaságot tartalmaz, a postán ne továbbíttassanak.

— **Kiskereskedő nem tartozik könyveket vezetni.** A kereskedelmi törvény 5. §-a kimondja ugyan ezt a határozatot, közelebb azonban kérdés merült föl az iránt, hogy vajjon az a kereskedő, kinek hitele a kisipar körét nem lépi át, akkor sem köteles-e rendes könyveket vezetni, ha czéjét bejegyeztette. Egy ilyen kiskereskedő állott ugyanis vétkes bukás vétségével vádolva a törvényszék előtt. A vád arra volt alapítva, hogy az illető, noha a czége be volt jegyezve nem vezetett rendes könyveket. A törvényszék azonban s a budapesti ítélő tábla is fölmentő

ítéletet hozott és pedig azért, mert a vádlott üzlete a kisipar körét nem haladta meg, minélfogva reá a könyvek kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések nem alkalmazhatók, bárha ezéget bejegyeztette is amit tenni szintén nem lett volna köteles.

— **Az államvasuti bevételek** a folyó évben rendkívül kedvezően fejlődnek, ami első sorban a fellendült forgalom eredményeül tudható be. Az év első negyedében a gabona forgalom egymagában több mint tizezer vaggonnal gyarapodott, úgy, hogy e negyedévben 45.000 vagon gabonát szállított az államvasúti hálózat. Ez a többlet félmillió forinttal szaporítja a bevételeket. A kiviteli üzlet általában élénken hozzájárul a forgalom föllendítéséhez, amennyiben például szénből és fából közel 3000 vaggonnal, cukorból 1500 vaggonnal s állatokból szintén néhány száz vagonnal többet exportáltunk az elmúlt január, február hónapban mint a múlt év megfelelő szakaszában.

— **Bajor sörgyártás nálunk.** Tudvalevőleg a sörök különböző fajai szerint különböző összetételű vízre van szüksége a sörgyártónak. Egy müncheni üzletársaság sorra vegyelemezte Magyarország folyóit s egyedül a Szamos vizét találta alkalmasnak a bajor sör gyártására, mert ennek vize tartalmazza mindazon alkotórészeket, melyek a müncheni Izár folyóban előfordulnak. Ennek alapján a társaság elhatározta, hogy két millió forinttal sörgyárat létesít Kolozsvárott.

— **Európa hadereje.** Az európai hadseregek békelétszáma most a következő: Oroszországban a békelétszám egy millió. A hadi létszám két és fél millió képzett katona, az évi újonejutalék 290.000 fő; Franciaországban a békelétszám 573.000 ember és 141.000 ló. Az évi újonejutalék 240.000. A kiképzett katonák száma a huszonöt védköteles korosztályában 4.372.000 — Németországban az új katona törvények életbeléptetése folytán a békelétszám 526.000 ember és 96.000 ló. Ausztria-Magyarországban a békelétszám a Landwehr és honvédség beszámításával 330.000 fő, 61.000 ló. Az újonejutalék 125.600. Csak Olaszország áll mögöttünk 264.000 főnyi és 48.000 lóból álló létszámmal.

— **Kerékpár a hadseregben.** A francia hadsereg legutóbbi nagy hadgyakorlatai alkalmával az ujonnan rendszeresített kerékpárszázad is részt vett és a fényes eredmény, melyet e század felmutatott, arra indította az illetékes köröket, hogy most már minden lovas hadosztályhoz egy ily kerékpáros századot osztanak be. — A katonai kerékpároknak különös előnyük az, hogy szédszedhetők és a hátra kötve, könnyen elvihetők. Ilyenkor természetesen a hátbörőd elmarad.

— **Postai levélgyűjtők.** A kereskedelmi miniszter postai levélgyűjtők felállítását célozza oly községek és pusztá telepekre, ahol postahivatal felállítása nem indokolt, de ahol a küldőnek használata meg nem felel az igényeknek. A járások egy vagy több községet, telep érintenek, naponként vagy legalább hetenként háromszor közlekednek, részint a feladandó összegyűlt küldeményeket vinné a postára, vagy a postáról az érkezett anyagot hordanák szét. De ez intézmény felállítási költségeihez az érdekelt községeknek és telepeknek hozzá kell járulni és éppen e végett a miniszter leiratot adott ki a községekhez, hogy a posta intézmény gyorsítására irányuló eme intézmény hol lenne életbe léptethető.

— **„Ifjuság és Egészség.”** Ily czímmel jelenik meg havonként egy iskola- és gyermekégszégügyi folyóirat, a melyből időnként lapunk is közöl egyes tanulságos cikkeket. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Röck-Szilárd-u. 28. Ára egész évre 2 forint. Ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe!

— **Királyfi és Társa** bankházának mai számunkban közzétett hirdetésére felhívjuk t. olvasóink szíves figyelmét.

Szerkesztői üzenetek.

H. K. Helyben. A „Káprázat”-ban van hangulat, azonban miután az eszmemenet még zavart és homályos, továbbá a vers külső formája is pongyola, ez idő szerint nem közölhető. Reméljük azonban, hogy a szunnyadó tehetség csakhamar érvényesülni fog. Dolgozatát egy pár napig megőrizzük esetleges átvétel czéljából.

N. N. Hogy ön a Garay János Társaságot nem ismeri, azon nem csodálkozom, mert nem régi, néhány éve csak, hogy fennáll. Célja a tudomány és irodalom művelése és ily irányban hatni a közönségre. A társulat hivatalos helyisége: Budapest, II. Tölgyfa-u. 22.

100.000 sorsjegy. 50.000 nyeremény.

Királyfi és Társa

bankháza

ERZSÉBET-KÖRUT 54. SZÁM.

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főfelárusítóhelye.

megrendeléseket osztálysorsjegyekre elfogad
míg a készlet tart.

1 egész sorsjegy.	1 fél sorsj.	1 negyed sorsj.	1 nyolcad sorsj.
6 frt	3 frt	1 frt 50 kr.	75 kr.

Megrendelések legezészerűbben postautalvány mellett eszközölhetők.

Tervezetet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. 2—2

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek permetezéshez ajánlani

I. rendű kékkövet,

TANARONT, KECSKEMÉTI PORT és gyantalisztes port.

Rafia háncsot a legolesőbb napi áron számítok.

A közeledő nyári táncmulatságokra ajánlom Emerling-féle „Excelsior” **fáklyáimat**, továbbá **confetti, serpentin, lampionok** és mindenemű **diszes tűzijátékjaimat.**

Kiváló tisztelettel
ÖZV. HIRSCH IZRAELNÉ UTÓDA
ABONY.

2—3

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg rendkívül meg van elégedve az asbesttalpall bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők voltak a szalonzcipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án. KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden láb fájam, úgy hogy — azt hiszem — lábajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni
Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

4—50 tiszteelő híve
WEKERLE SÁNDOR.

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől.

Nincs többé lábfájás!

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem hörkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hégyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságú **1 frt 20 kr.**, egyszerű **60 kr.**, homoktalp **40 kr.**, GYERMEKEKNEK FELE.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállított.

Szállítás csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

VISZONTELADÓKNAK MEGFELELŐ ÁRENGEDMÉNY.

Általános asbestárú-gyár betéti társaság Budapest, VI., Sziv-u. 18.

HIRDETÉSEK

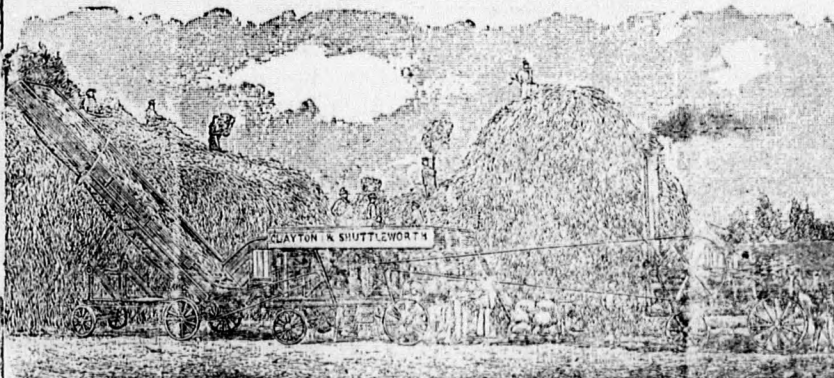
JUTÁNYOS ÁRON FELVÉTELEK.

lapunk kiadóhivatalában

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

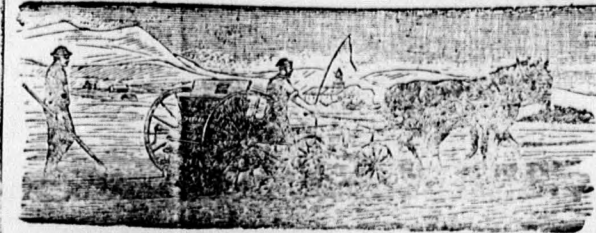
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplő-gép-készletek

továbbá járgány-cséplőgépek, lóher-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

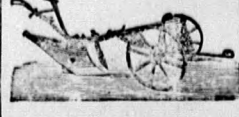
2 1/2 egész 12 lóerőig, szálmakazalozók,

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, szecsakavágók répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, érc- malmok, egytetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgváruunk a világ le nagvobb locomobil- és cséplőgép gyára.

5—18